

DRØFTINGSHEFTE:

Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel

2. Utvalgte plantema i kommuneplanen

GJØVIK KOMMUNE

INNLEDNING

Gjøvik kommune gjennomgår gjeldende kommuneplan - Langtidsplan 2013 - med drøfting og forslag eventuelle endringer, både i samfunnsdelen og arealdelen.

Føringene for revisjonen av planen ligger i vedtatt planprogram - med statusvurderinger og aktuelle spørsmålstillinger og påpeking av utredningsbehov.

Det er forutsatt en gjennomgang, ikke nødvendigvis en revisjon, av samfunnsdelen - og en begrenset revisjon av arealdelen, med vekt på utpekte punkter og tema.

Til støtte og bruk ved drøfting av innhold og endring av **samfunnsdelen**, er det sammenstilt tre drøftingshefter:

- 1. Planstruktur og overordnet planinnhold**
- 2. Utvalgte plantema i kommuneplanen**
- 3. Langsiktige arealstrategier**

Innholdet i alle heftene følger denne malen:

Del 1:

Sammenstilling av de uttalelser og vurderinger som kommunen bygger revisjonsarbeidet på - dvs. uttalelser mottatt ved høring av forslaget til planprogram for revisjonsarbeidet. - og

Kommunestyret har forutsatt at høringsuttalelsen fra utvalg for Samfunnsutvikling skal benyttes som grunnleggende føring for revisjonsarbeidet. Denne uttalelsen er derfor framhevet og lagt inn foran de øvrige.

Del 2:

Sammenstilling av synspunkter og innspill som har kommet under revisjonsarbeidet.

Uttalelsene er fordelt på de hefter og tema som de har mest betydning for.

Del 3:

Oppsummering av administrative og politiske plandrøftinger rundt foreliggende vurderinger og innspill foran.

Vedlegg:

Som vedlegg i heftene gjengis innholdet i gjeldende kommuneplan.

Forslag til revidert samfunnsdel - utvikles som er eget arbeidsdokument.

Arbeidsdokumentet bygger på gjennomførte plandrøftinger - eventuelt supplert med punkter og formuleringer - tunge planføringer - fra andre sentrale strategi- eller plandokumenter.

1. UTTALELSER I FORKANT AV PLANARBEIDET

UTVALG FOR SAMFUNNSUTVIKLING

De sentrale temaene opprettholdes.

DRIVKREFTER FOR VEKST OG UTVIKLING:

Punktet om å bygge ut byens kollektivtransporttilbud og legge til rette for syklist og fotgjengere foreslås endret til: bygge ut kollektivtransporten, gjennomføre fortetting og transformasjon i Gjøvik og tettstedene og legge til rette for syklist og fotgjengere.

NÆRINGSUTVIKLING OG INNOVASJON:

Punktet om å utnytte hele produksjonsgrunnlaget i landbruket til størst mulig verdiskaping i lokalsamfunnet, foreslås endret til: utnytte produksjonsgrunnlaget innenfor landbruket som motor for utvikling av høyere verdiskaping innen bioøkonomi i lokalsamfunnet.

KLIMA, ENERGI OG MILJØ:

Hovedmål: Gjøvik skal bli en nullutslippskommune og en foregangskommune i det grønne skiftet.

Målene (om nullutslipp innen 2025) skal oppnås gjennom omlegging av areal og transportarbeidet i kommunen, særlig i Gjøvik og tettstedene. Kollektivtrafikken skal styrkes og flere skal kunne gå og sykle i hverdagen.

Klimautslippene skal kuttes innenfor alle kommunens virksomhetsområder, og nye bygg skal ha høyeste energistandard. Det skal lages ny klima og energiplan med et tilhørende klimaråd der befolkningen og næringslivet blir involvert i arbeidet.

Gjøvik har et rikt naturmangfold som vi har ansvar for å ta vare på. Kommunenes arealer skal tilrettelegges for friluftsliv og særlig skal strandsonen mellom Rambekk og Bråstadvika bevares og utvikles for fremtiden.

Strategier for målrettet utvikling innenfor området klima, energi og miljø:

- Kutte klimautslippene innenfor alle virksomhetsområder og i lokalsamfunnet.
- Energibruken i alle bygg skal reduseres og nye offentlige bygg skal bygges som passivhus eller plussenergibygg.
- Samordne areal og transportpolitikken mellom annet gjennom fortetting ved kollektivknutepunkt og akser.
- Planlegge nye områder for bolig, næring og handel slik at kollektivtransport, sykkel og gange lettere kan benyttes.
- Redusere behov for elektrisk kraft og oljebasert forbrenning til oppvarming gjennom bruk av bioenergi fra lokale anlegg og fjernvarmeanlegg.
- Alle nye biler i kommunale tjenester skal om mulig være el-biler og det skal etableres samarbeid om flere ladestasjoner i byen (tettstedene).
- Befolkningen, næringslivet, utdanningsinstitusjonene og frivillige organisasjoner skal involveres i det lokale klimaarbeidet.
- Det rike naturmangfoldet skal tas vare på gjennom god planlegging og arealbruk.
- Være pådriver gjennom vannforvaltningsarbeidet til å starte en informasjonskampanje for ei rein Mjøsa.
- Som hovedprinsipp i utbyggings-, regulerings- og plansaker skal matjord og grøntområder tas vare på.

ANDRE UTTALELSER FØR REVISJONEN

OPPVEKST, HELSE OG OMSORG:

Eldrerådet

Det skal settes fokus på: Helse- og omsorgsplanen.

Fylkesmannen

Understreker betydningen av å bruke oversikten over befolkningens helse og påvirkningsfaktorer i planprosessen. Kommunenes folkehelseoversikt kan identifisere utfordringer som krever innsats, og gi føringer for mål og strategier under flere av plantemaene.

Fylkeskommunen

Mener at skillet mellom strategier og kommunal oppfølging er noe uklart. Det er positivt at kommunen er ambisiøs, men vi minner om kommunens egen intensjon om realistisk ambisjonsnivå sett i relasjon til egne muligheter og ressurser. Et eksempel er strategien om å sikre alle barnefamilier gode boforhold. Gjøvik kommune er en av kommunene med størst andel innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn i fylket og dette er en viktig ressurs for kommunen. Integrering og inkludering er et tema vi mener er svært relevant å fokusere på også i relasjon til dette tema siden kommunen, som resten av fylket har utfordringer knyttet til sosiale helseforskjeller.

DRIVKREFTER FOR VEKST OG UTVIKLING:

Eldrerådet

Det skal settes fokus på: Kommunikasjon (bedre bussforbindelse øst/vest mellom Oppland og Hedmark og i utkantene av kommunen).

Fylkesmannen

Etableringen av NTNU i Gjøvik er så viktig for kommunen at samfunnsdelen bør følge opp dette med egen delstrategi. Kommunen kan spille en viktig rolle som tilrettelegger og døråpner og bidra til økt kompetanse, næringsutvikling og sysselsettingsvekst i kommunen/regionen.

Både når det gjelder mål for «Gjøvik som regionsenter og by» og «Kommunikasjon - samferdsel» ber Fylkesmannen kommunen vurdere «Innlandsbyen» som en del av strategiene. En helhetlig utvikling av Innlandsbyen som bo- og arbeidsregion vil etter Fylkesmannens vurdering være sentralt for å gi Innlandet kraft til å ta en nasjonal posisjon i Norge. Dette vil øke områdets - og kommunens - attraktivitet både for næringsliv og arbeidstakere.

Fylkeskommunen

Gjøvik som regionsenter og by

Det kan være en fordel for kommunen at omdømmebygging forankres lokalt. Gjøvik har sannsynligvis en rekke fortrinn som trolig er lite kjent utenfor kommunen. Vi anbefaler at dette synliggjøres som en del av revisjonsarbeidet. Her har det kommet frem mange ressurser gjennom Folkehelse- og levekårsundersøkelsen i Oppland 2014.

Kommunikasjoner og samferdsel

Samferdsel er viktig med tanke på samfunnsutvikling. I tillegg bør trafikksikkerhet, trygg skolevei og miljøvennlig nærmiljø innarbeides som strategier under dette plantemaet.

Næringsutvikling og innovasjon

Kommunen har et næringsliv som er svært viktig både i regionen og i fylket. Vi tror det kan være mer nyttig for kommunen å stimulere til utveksling av kompetanse enn å fokusere på å stanse kompetanselekkasjen. Regional planstrategi har vektlagt betydningen av tettere samarbeid mellom forskningsmiljø, næringsliv og offentlige aktører. Her har Gjøvik en viktig rolle.

Det vil være en fordel for kommunen at roller og ansvar defineres tydeligere under strategier for målrettet næringsutvikling og innovasjon og under kommunal oppfølging. Mener også her at skillet mellom disse er utydelige. Hvem er de generelle strategiene utarbeidet for? Hvilke vurderinger har kommunen gjort når strategier er lagt under "kommunal oppfølging"?

Byen vår Gjøvik

Det er naturlig at kommuneplanen tar inn byutvikling som et eget plantema. Byområdet vil være det området som skal ta størst befolkningsvekst de kommende årene. Beslutninger og veivalg som tas de kommende årene vil ha stor betydning for hvordan Gjøvik-samfunnet og regionen utvikler seg på lang sikt både for innbyggere, næringsliv og besøkende.

Prioritering av byutvikling stiller krav til at kommunen prioriterer å lokalisere egne tjenester i og rundt sentrum og prioriterer å sentralisere egen virksomhet til sentrum.

Raufoss Industripark

Raufoss Industripark er ikke nevnt. Aksen Raufoss - Gjøvik bør nevnes i forhold industriutvikling, forskning og utdanning både på videregående nivå, fagskolen og NTNU Gjøvik .

Gjennom tilrettelegging for industri- og næringsutvikling og arbeidsplasser bidrar kommunene til å sikre grunnlag for bosetting og vekst. I årene framover blir det viktig å legge til rette for flere arbeidsplasser - med økt verdiskaping, innovasjon og vekst i nye grønne næringer. Bedriftene i Raufoss Industripark satser på forskning og et sterkere samarbeid spesielt med NTNU Gjøvik.

SAMFUNNSKVALITETER I KOMMUNEN:

Internasjonalt råd

Sikre at kommunen får nok og kvalitativt gode tjenester til å motta og integrere innvandrerne. Det må være et mål at innvandrerne raskt får mulighet til å lære norsk, bli selvhjulpne ved lønnet arbeid, utdannelse, gode boliger og integrert i sitt lokalmiljø.

Understreker at mulighetene må styrkes for arbeid/skole/bolig (også) ide mindre sentrale deler av kommunen. Det må lages mål om at man også etablerer prosjekter mot landbruket og andre næringer utenfor sentrale områder i kommunen.

Fylkesmannen

Klimautfordringen og klimaarbeidet er sektorovergripende, og kommuneplanen er kommunens viktigste verktøy for langsiktig, strategisk planlegging for reduksjon i klimagassutslipp.

Fylkeskommunen

Folkehelse i Gjøvik

Uklart hvilke vurderinger som ligger til grunn for hvor strategiene er plassert. Dette bør kommunen se nærmere på. Hvis det er slik at strategiene under kommunal oppfølging er de strategiene som er prioritert for denne valgperioden bør kommunen vurdere om enkelte av de langsiktige strategiene bør prioriteres under kommunal oppfølging.

Sosiale helseforskjeller er en utfordring kommunen bør løfte i et revisjonsarbeid.

Kultur og frivillighet

Vektlegging av frivillighet støttes. Samtidig bør også kultur vektlegges - kultur har flere dimensjoner både som en viktig del av kommunens identitet og særpreg og som en del av kommunens arenaer for sosiale møteplasser og fellesskap. Dette er viktig med tanke på både folkehelse, omdømme og lokal tilhørighet.

Internasjonalisering og inkludering

Berømmer Gjøvik for det arbeidet som er gjort for å fremme et inkluderende samfunn. Kommunen har også hatt et aktivt forhold til inkludering og bruk av arbeidsinnvandrere.

Innvandring er kanskje den viktigste faktoren for å gjøre noe med befolkningsutviklingen framover som kommunen selv fokuserer på under plantemaet internasjonalisering og inkludering.

Klima, energi og miljø - og samfunnssikkerhet og beredskap

I den regionale planstrategien for Oppland er klimabevissthet gjennomgående tema med fokus på mulighetene som ligger i ei grønn framtid. Potensialet for nye næringer innenfor blant annet fornybar energi, er også et viktig tema i relatert til klima.

FNF Oppland

De frivillige organisasjonene som driver aktivitetstilbudene og tilretteleggingsarbeidet innenfor friluftsliv i lokalsamfunnene må gis gode betingelser for å drive sitt arbeid. Både gjennom medvirkning, økonomiske virkemiddelordninger og gjennom politisk bifall og støtte.

Målsetninger i kommunens klima- og energiplan gjøres forpliktende for arealplanleggingen i kommunen. Rullering av kommuneplanen skal medføre reduserte klimagassutslipp, redusert energibruk og redusert transportbehov i kommunen.

Det bør arbeides for å tilrettelegge slik at langt flere enn i dag velger å gå eller sykle til jobb og skole fram for å kjøre bil.

2. SYNSPUNKTER OG INNSPILL UNDER PLANARBEIDET

01.02 - INTERNASJONALT RÅD

Kommunale tjenester

Kommunen har innvandrere i ulike livsfaser, både i forhold til botid i kommunen og når det gjelder tjenestebehov. Bør sørge for bedre tilrettelegging av de tjenester som det er behov for - innenfor de ordinære tjenestene til innbyggerne i kommunen.

Det er ønskelig med en oversikt over det som gjøres og tilbys for flyktninger i dag. Om en ikke blir gjort kjent med det som finnes er det vanskelig å delta, engasjere seg og bli inkludert i samfunnet. Viktig å legge ut og formidle konkret informasjon om tilbud og aktiviteter - på forskjellige språk.

Språkopplæring

Nøkkelen for vellykket integrering er å lære og snakke norsk. Dette er helt nødvendig for å kunne kommunisere og bli en del av lokalsamfunnet. Det er viktig å snakke norsk med de nyankomne slik at de raskest mulig lærer språket. Barn og unge lærer i skolen, men for de voksne kan dette være vanskeligere. Arbeidsgivere bør motiveres til å ta imot også de som ikke kan språket - slik at de får mulighet for å lære det gjennom kontakt med kollegaer på jobben. Norskurs må være så billige og tilgjengelige at alle kan delta.

Arbeidsplasser

Det er viktig med arbeidsplasser for innvandrere, særlig for kvinnene.

Inkludering

Det er viktig å skaffe seg venner for å bli en del av samfunnet. Dette kan være vanskelig. Det er eksempler på at innvandrere møter manglende forståelse for kulturforskjeller. Inkludering blir lettere hvis befolkningen får et mer bevisst forhold til det å inkludere innvandrere. Barn tar med seg kunnskap og holdninger hjemmefra. De voksne må derfor vite hva en kan gjøre og bidra med for å inkludere.

Det er fint med barnehageprioritering mht. inkludering av barn. De som begynner i barnehage og skole trekker med seg sine foreldre i kontakten med det norske samfunnet. Det er viktig med mye informasjon gjennom skolen - og at barn deltar i noe.

Frivilligsentral - møteplasser

Frivilligsentralen en god møteplass for folk. Der møtes en på lik linje og kan lære av hverandre. En bør bygge ut frivilligsentraler i flere deler av kommunen, for eksempel i Biri. Etablering av sosiale møteplasser og prioritering av kommunale ressurser for å drive praktisk inkluderingsarbeid vs. lag og foreninger er nødvendig. Innvandrere må også selv ta ansvar for egen inkludering. De som sitter rolig og ikke tar initiativ får mindre oppmerksomhet. Det er viktig å være sosial.

Hva med etablering av kulturhus for ungdommer, eventuelt også voksne, uten politikk og region?

Mentorordning

Hva med å ha en mentorordning for de nye som kommer? Disse kan bistå innvandrere til å treffe lokalbefolkningen der de bosetter seg og introdusere dem for aktiviteter - slik at de kommer i kontakt med andre.

03.02 - NÆRINGSLIVET - VAREHANDELEN

Sentrumsutvikling

Sentrum må tilrettelegges attraktivt for å trekke til seg etableringer.

Sentrum kan tømmes fordi service framover digitaliseres. Det må tenkes annerledes og framover må det settes sammen klustere av næringer.

Varehandel og service

Det er ikke ønskelig at mange beslutninger om handelsgrupper ligger på fylkesnivå. Se mer på handelsomland enn handelsgrupper. Stiller spørsmål ved hvilke vurderinger som gjøres i Oppland i forhold til Hedmark (ref. Hamar, Ringsaker). Bør legge mer vekt på etableringer som kan trekke til seg handel fra et større omland - i stedet for så sterkt fokus på sentrum vs. bydeler mht handelsgrupper.

Den totale varehandelstotalpakka blir ikke større: tar vi inn noe nytt vil noe forsvinne.

For bankene går trenden mot kundesentre. Bankene vil være annerledes om 10 år...

Fremtidens varehandel

Teknologien vil endre måten vi arbeider på. Den fjerde revolusjon stiller nye krav til kompetanse. Ser en nettverksrevolusjon med teknologi - med smarte nettverk for bedre tilpasning mellom tilbud og etterspørsel.

Hvordan tilrettelegge for fleksibilitet i utøvelse av næring - det er det vil dreie seg om framover. Her må myndighetene tilrettelegge for fleksibilitet i rammevilkårene.

De eldre er en kjøpesterk gruppe som blir viktig de kommende årene - i forhold til de unge i dag. Dette vil få utslag i forholdet mellom de ulike bransjene.

Fremtidens vinnere er spesialbutikker og butikker med vekt på et bredt vareutvalg, samt lavpris. Det tradisjonelle mellomsegmentet vil tape.

Suksess innenfor varehandel handler om innsikt om forbrukeren, personifisering og kundeopplevelse. Mange vil betale mer for gode opplevelser og tjenestedesign.

Kompetanse og innovasjon

Varehandelen får liten støtte fra innovasjonsmiljøer til utvikling av teknologi m.m. Trenger kompetanseheving innenfor varehandelen. Det offentlige bør bidra mer til dette.

Undervisning og arbeidsplasser

Se på sammenhengen mellom offentlig og privat mht tilpasning av undervisning. Vurder etablering av flere trainee stillinger og gjør ting så fleksibelt som mulig.

Det offentlig - kommunen

Opplever mye byråkrati i det offentlige. Styrings- og beslutningssystemene kan sette begrensinger.

06.02 - ELDRERÅDET

Tjenester for eldre

Eldre som har behov for tjenester på Biri blir sendt til Gjøvik.

Er opptatt av kommunens planer og tiltak rundt helse og omsorg. Mye aktuelt tas opp og er lagt vekt på i ny helse- og omsorgsplan - en plan som berører oss alle. Vi må kunne bli gamle på våre seks sentra.

Skal vi kunne bo lengst mulig hjemme krever dette bla veg. Framkommelighet for hjemmetjenesten ute på bygda er viktig - slik at hjelp kan gis for å bo hjemme. Må ikke bli slik at "flytt til Gjøvik så får du det bedre».

Kommunen må se mer på tiltak rundt ensomhet.

Mobildekning og internett

Mobildekning og internett er viktig for utkantene.

Arbeidsplasslokalisering - pendling

Vi blir stadig mer knyttet til våre omgivelser ved pendling - bla ved at stadig flere arbeidsplasser for folk som bor i Gjøvik ligger i andre kommuner, eller at flere som bor i nabokommunene arbeider i Gjøvik. Kommunegrenser betyr mindre.

Samarbeid om etableringer

Må begynne å samarbeide mer. Se på Innlandet som et helhetlig innland - ikke som konkurrerende enkeltbyer.

Trygghet

Vi eldre vil ha mulighet til å bevege oss trygt rundt omkring i byen og kommunen.

07.02 - UNGDOMSRÅDET

Byutvikling

Kan Gjøvik kommune gjøre det billigere å leie lokaler i sentrum? Hva med et tettere samarbeid mellom gårdeiere, forretninger og kommunen om parkering? Kommunen bør se på muligheter for å jobbe med gårdeiere for å gjøre Storgata finere.

Tilbakeflytting

Om ungdom etter utflytting for utdanning kommer tilbake til Gjøvik avhenger f.eks av om det er arbeidsplassstilbud her eller om det er blitt raskere kommunikasjonsløsninger mot Oslo for noen. Andre vil ikke tilbake.

Fritidstilbud

De er viktig med et godt fritidstilbud for ungdom i hele kommunen, med lavterskeltilbud til alle ungdomsgrupper. Må satse mer i Gjøvik.

Buss og tog

Det må gjøres noe for å gjøre bussen mer brukervennlig. Ungdomsbilletten er blitt veldig dyr og bussen går sjeldnere. Dumt at lokalbussen har sluttet å stoppe i Redalen.

Må få ned reisetida til/fra Oslo - i hvertfall med tog. Gjøvikbanen må forbedres og bygges ut. Med det godt utbygde tilbudet på andre sida av Mjøsa må det skje noe på denne sida også. Bla for å gjøre det enklere å pendle med tog.

Klima og energi

Klima, energi og miljø er et viktig tema. Hvordan kan ungdom og voksne involvere seg?

14.02 - BEREDSKAPSRÅDET

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen bør se på plassering av brannstasjon i forhold til utbyggingsområder og plassering av virksomheter, inkludert vurdere felles regional beredskapsstruktur sammen med Vestre Toten kommune. Det er mange felles risikoer og det blir knapphet på egnede arealer. (Ref. punkt 8 om temaet i samfunnsdelen i gjeldende kommuneplan.)

Utviklingstrekk som kan vurderes ha betydning for krav til beredskapsløsninger er etablering av ny bydel på Mjøsstranda/Huntonstranda, etablering av flere studentboliger og byutvikling generelt - med fortetting ved bygging av flere boligenheter i sentrum.

DSB har lagt fram en ny rapport om samfunnets kritiske funksjoner (KIKS 2). Denne drøfter hvilken funksjonsevne samfunnet må opprettholde til enhver tid. Bør vurderes i forhold til gjennomgang og/eller operasjonalisering av ROS-analyser.

23.02 - RÅDET FOR FUNKSJONSHEMMEDE

Helsetilbud og tjenester

Bør opprettholde et desentralisert helsetilbud

Gir besparelser i helse og omsorg når folk settes bedre i stand til å hjelpe seg selv.

Ta vare på de unge funksjonshemmede - både mht bolig, skole, arbeid og fritid.

Lag lavterskel aktivitetstilbud til de som trenger dette - mange ulike brukergrupper.

NOU 2016:17 - På lik linje legger bla vekt på spesialundervisning og tidlig ressursinnsats.

Flyktninger - integrering

Viktig med norskopplæring for innvandrere, særlig unge - med oppfølging av barn fra barnehage inn i skolen.

Transport og kommunikasjoner

Nødvendig med et godt utbygd kollektivt transporttilbud - med busser som det er lett å komme inn i eller ut av og med universelt utformet informasjonsopplegg rundt.

Trenger buss på kveldstid og helg til/fra området ved hjelpemiddelsentralen - og i Snertingdal.

Tenk mer på bruk av mindre busser som plukker opp folk som ikke kjører bil.

Vurder bestillingstransport med bruk av ordningen "Hjem for 50".

Næringsutvikling

God utbygging av infrastruktur er avgjørende for næringslivet.

By- og sentrumsutvikling - universell utforming

Bygninger må bygges ut med universell utforming med en gang.

Folkehelse

Strandpromenaden bør asfalteres - slik at det blir brukbar løsning for rullestoler og rullatorer. Dette er et tiltak for folkehelsa når slike steder/turmuligheter blir tilgjengelig for flere.

Nærbutikken har stor betydning for folkehelsa - for eksempel mulighet for å ta en kaffekopp og møte venner.

Samfunnssikkerhet

Viktig at det er telefondekning inne i tunneller - i riktig høyde for barn og rullestolbrukere.

01.03 - ADMINISTRATIVT FOLKEHELSEFORUM

Om folkehelse - innsatsområder

Ved omtalen av innholdet folkehelse er det viktig å understreke at det dreier seg om både fysisk og psykisk helse.

I forhold til oppfølging av folkehelse, bør det legges vekt på oppfølging av de fire innsatsområdene som ble foreslått prioritert i folkehelseoversikten 2015:

- øke kommunens kunnskap om sosiale helseforskjeller,
- tilrettelegging for fysisk aktivitet og møteplasser i nærmiljøene, i barnehagene og i skolene,
- bedre integrering og inkludering,
- øke foreldrekompentansen.

Ta også hensyn til at det bør legges til rette for fysisk aktivitet også blant de voksne - ikke bare barn og unge.

Lavterskeltilbud

Det må legges vekt på etablering av lavterskeltilbud.

Markedsføring og informasjon

Markedsføring og informasjonsspredning om tilbud og muligheter er viktig og nødvendig.

For barn og unge kan kostholdsvalg påvirkes gjennom barnehager/skoler som læringsarena.

Sosiale helseforskjeller

Savner konsistens mellom folkehelseinnsats som bidrar til å utjevne helseforskjeller - ref. målet for folkehelsearbeidet - og det som gjøres i praksis.

Strategier (ref. gjeldende plandokument)

Generelt: ikke nødvendig med gjentakelser.

Det som sies under strategi 2 er det sagt noe om under 4 og 5 - kan strammes inn.

Strategi 3 inneholder en nøkkel: Alle må nå være med å ta ansvar for egen helse.

Strategi 4 er ivaretatt i den ordinære driften - kan tas ut.

Strategi 5 er ivaretatt ved at barn får plass i barnehage og skole - kan tas ut.

Strategi 7: frivillighet er fortsatt en viktig strategi kommunens folkehelsearbeid

Strategi 8 er viktig: Sikre at folkehelseperspektivet blir vektlagt ved utforming av lokalsamfunnet. Behold bare første setning.

Strategi 9 er ivaretatt gjennom kommunens bestemmelser for virksomhet - kan tas ut.

3. DRØFTING AV FORSLAG TIL ENDRINGER / PLANINNHOLD

Fra planprogrammet - Utredningsbehov, spørsmålsstillinger

Skal det gjøres endringer i de vedtatte mål, kjennetegn på måloppnåelse og/eller de strategier som kommuneplanen legger til grunn for målrettet utvikling? Er det noe som bør spisses eller tydeliggjøres som prioritert innsats eller strategi?

15.11 - POLITISK ARBEIDSGRUPPE, ADMINISTRATIVT KOMMUNEPLANTEAM

Plantema

Etter innspill rundt vurderinger av aktuelle plantema - og med ønske om å spisse antall og fokus - foreslås det at følgende overskrifter og plantema legges inn i plandokumentet:

- By- og stedsutvikling, ATP
- Miljø og klima
- Næringspolitikk
- Boligpolitikk
- NTNU og kompetansepolitikk

Innspill fra vurderingsrunden:

- integrering og inkludering med slå sammen med oppvekst
- slå sammen folkehelse og helse og omsorg
- slå sammen næringsutvikling og samferdsel
- ta ut universelt utforming; ivaretas i dag av nye bestemmelser forskrifter

Den digitale tidsalder m.v. er et tema som bør tas inn. Med bl.a. knytninger til utvikling av kommunal tjenesteproduksjon, velferds teknologi og kontakt vs. kommunens innbyggere.

Folkehelse er et sektorovergrepene tema som må synliggjøres - enten som eget plantema eller innarbeidet i de andre temaene som trekkes opp.

Strategier

Oversikten over de *felles* strategier for samfunnsutvikling og strategier for *kommunal* oppfølging slås sammen. Og antallet reduseres til f.eks. rundt 5. Dette for å tvinge fram prioritering og vektlegging av hva som er viktigst og for å gjøre det enklere å huske hvilke strategier som vedtas.

Den spesifikke kommunale oppfølgingen kan knyttes opp mot plandelen i den årlige utarbeiding/rullering av styringsdokumentet, med kobling til prioritering og konkretisering av mål, tiltak og nødvendig ressurstildeling gjennom budsjett og økonomiplan.

15.12 - ADMINISTRATIV KOMMUNEPLANDRØFTING

*Hvilke plantema bør prioriteres og drøftes i kommuneplanen?
- og innenfor disse: forslag til langsiktige mål og strategier i forhold til håndtering av utfordringer og utnytting av muligheter?*

Om plantema

- Det er viktig med klar sammenheng mellom prioritering av plangrep og de plantema som tas inn i planen.
- Kommuneplanens samfunnsdel bør ikke liste opp alle mulige tema som kommune må forholde seg til.
- Bør løft fram de tema som kommunen virkelig skal være gode på eller satse på - og ta bort de andre i plandokumentet.
- Det er viktig å lage en rød tråd mellom planens framheving av kvaliteter og verdier og de plantema som prioriteres. Plantema kan legges under eller knyttes opp til planens omtale av kvaliteter og verdier.
- Og det må være en tydelig tråd mellom visjon - plangrep - mål og strategier for plantemaene - og prioriteringer og tiltak i styringsdokument eller andre tiltaksplaner.
- Det som skrives inn under prioriterte plantema må få praktisk og konkret betydning. Derfor er det viktig å tenke gjennomføring; sette strategier som fører til noe konkret.

Prioritering av plantema

- Antall plantema bør reduseres fra dagens 11.
- De plantema som legges inn bør spisses og tydeliggjøres mht. innhold og oppfølgingsansvar. Strategiene under de utpekte plantemaene må være så konkrete som mulig og være færre.
- Kommunale oppfølgingstiltak - det vi skal gjøre for å nå mål i tråd med prioriterte strategier - bør legges inn i det årlige styringsdokumentet, med kopling til nødvendige ressursprioriteringer.
- *(...ingen klare anbefalinger rundt utvelging/spissing av plantema på møtet - ut over det som kan utledes fra drøfting av plangrep og de generelle betraktningene.)*

VEDLEGG - GJELDENE KOMMUNEPLAN

Ut fra en kort påpeking av status og sentrale utfordringer, formuleres det mål og angis strategier for videre utviklingsarbeid under de ulike temaene – for hele Gjøviksamfunnet og for Gjøvik kommune.

Strategiene for kommunal oppfølging forutsettes vurdert og konkretisert gjennom det årlige arbeidet med samfunnsdelens handlingsdel. Med synliggjøring av sammenhengen mellom de kortsiktige prioriteringer, mål og tiltak og de langsiktige plangrep og strategier som gis i kommuneplanen.

Andre plantema som kommunen har ansvar for å følge opp og yte tjenester rundt er forutsatt knyttet opp til utarbeiding og oppfølging av ulike sektor- og fagplaner m.m. De viktigste av disse er prioritert gjennom vedtatt kommunal planstrategi.

OPPVEKST, HELSE OG OMSORG:

GJØVIK SOM OPPVEKSTKOMMUNE

Mål og strategier

Barn og unge skal trives og settes i stand til å møte utfordringer!

Kjennetegn ved måloppnåelse vil være at Gjøvik har robust og glade barn og unge som mestrer, utvikler seg og lykkes i livene sine. Det er krever samhandling mellom barn, ungdom og voksne. De voksne rundt barna må ta et meransvar for kvaliteten i denne kontakten.

Strategier for målrettet utvikling av Gjøvik som oppvekstkommune:

- Gi barn og unge grunnleggende kunnskap og trygghet.
- La barn og unge oppleve mestring, medvirkning og inkludering i hverdagen.
- Gi barn og unge mulighet for kulturopplevelser og fysisk aktivitet gjennom hele oppveksten.
- Utvikle bedre samordning og bredt fokus i alt arbeid som berører barn og unges oppvekst i Gjøvik.
- Sørge for å ha et bredt fritidstilbud til barn og unge, med god tilgjengelighet og som sikre at alle har mulighet til å delta.
- Utvikle de voksne sin kompetanse som premissleverandør for barns oppvekstmiljø.

Kommunal oppfølging

1. Gi barn og unge grunnleggende kunnskap og ferdighet i lesing, skriving og regning.
2. Mål rette oppfølging av foreldre som samhandler dårlig eller er utrygge på sin foreldrekompetanse.
3. Ivareta nødvendig vedlikehold av barnehager og skoler.
4. Legge til rette for opprettelse av internasjonal skole i Gjøvik.
5. Legge grunnlaget for at ungdom som kommer fra Gjøvik gjennomfører den videregående skolen.
6. Bidra til å sikre ungdom under utdanning lære plasser og arbeide for at kommunen innen kort tid har en lærling pr. 1000 innbygger.
7. Sikre gode boforhold for alle barnefamilier.
8. Stimulere til økt frivillig innsats for og med barn og unge.
9. Utrede og iverksette aktuelle aktivitets- og fritidstilbud for barn og unge.
10. Trekke inn kulturaktiviteter og gi kulturopplevelser allerede fra de første leveårene.
11. Tilrettelegge trygge oppvekstmiljøer som stimulerer til sosial kontakt og fysisk aktivitet.
12. Ivareta bredde i bruksområde og funksjon ved etablering, drift og utvikling av arenaer og bygg.
13. Gi et helhetlig og tilpasset utdanningsløp, med læring, lek og omsorg i både barnehage og skole.
14. Utvikle de ansattes relasjonskompetanse i kontakten voksen - barn/ungdom.

15. Ha et sektorovergripende perspektiv i all planlegging som berører barn og unges oppvekst, med vekt på forebyggende virksomhet og tidlig innsats for å løse problemer på et lavest mulig nivå.

GJØVIK SOM HELSE- OG OMSORGSKOMMUNE

Mål og strategier

Gjøvik skal ha helse- og omsorgstilbud som gir alle et selvstendig og verdig liv!

Et kjennetegn på en kvalitativt god helse- og omsorgstjeneste er at tjenesten bygger opp rundt den enkelte innbygger og gir mulighet for å bo i eget hjem så lenge en selv ønsker og klarer det.

Behov for gode sykehjem vil fortsatt være tilstede. Langvarige og omfattende omsorgsbehov kan betjenes i omsorgsboliger med fast tilknyttet bemanning, tilpasset beboernes behov.

Strategier for målrettet utvikling av Gjøvik som helse- og omsorgskommune:

- Bevisstgjøre innbyggerne i forhold til eget ansvar for tilrettelegging for egenomsorg, ved å benytte hjelpemidler, teknologiske muligheter og frivillige omsorgsressurser.
- Legge til rette for at innbyggerne skal få bo lengst mulig i eget hjem. Spille på de muligheter og ressurser brukeren, familien og nærmiljøet rundt har.
- Utvikle omsorgssentrene som en sentral plass i de lokalsamfunn de er en del av - med vekt på å få til enda bedre samspill og godt partnerskap i nærmiljøet.
- Vektlegge rehabilitering slik at brukerne blir mest mulig selvhjulpne
- Legge til rette for et godt samarbeid og dialog mellom de ulike nivåene for helsetjenester, og medvirke til interkommunal og offentlig-privat samhandling.
- Sette fokus på flere tiltak for å møte morgendagens utfordringer - som folkehelsearbeid og forebyggende tiltak, investeringer i universell utforming av boliger og bedre omgivelser.
- Bidra til å sikre kommunen innbyggere gode sykehustjenester.

Kommunal oppfølging

1. Sikre hjemmetjenestetilbud, sykehjemsplasser og plasser med heldøgns omsorg i takt med befolkningsutviklingen
2. Ha desentraliserte tjenestetilbud knyttet til omsorgssentrene, med supplerende spesialiserte tjenester sentralt plassert.
3. Videreutvikle spesialiserte tilbud ved Haugtun i samarbeid med sykehuset og andre aktuelle aktører.
4. Delta i utvikling og bruk av velferdsteknologi i samarbeid med blant andre Høgskolen i Gjøvik og NAV Hjelpemiddelsentralen
5. Tilrettelegge og bemanne flere bokollektiver og opprette egne tilbud til grupper av omsorgstrengende med særlige behov.
6. Sikre tjenestetilbudet tilstrekkelig tilgang av kompetent helse- og omsorgspersonell.
7. Legge forholdene bedre til rette for frivillig deltakelse og innsats i helse- og omsorgsaktivitet.
8. Arbeide for å øke arbeids- og aktivitetstilbud til ulike brukergrupper.

DRIVKREFTER FOR VEKST OG UTVIKLING:

GJØVIK SOM REGIONSENTER OG BY

Mål og strategier

Gjøvik skal være et sterkt regionsenter med et levende og attraktivt bysentrum!

Gjøvik by sitt omdømme - både i hovedstadsområdet, Innlandet, Gjøvikregionen og blant kommunens innbyggere - skal over tid endres. Flere skal kjenne til byen og dens kvaliteter. Innbyggertallet skal øke og næringslivet utvikles med flere etableringer, arbeidsplasser og økt omsetning. Utviklingen av byen skjer i tråd med mål og strategier fra arbeidet med samordnet areal- og transportplanlegging.

Strategier for målrettet utvikling av Gjøvik som regionsenter og by:

- Bygge opp under en identitet som knytter Gjøvik til beliggenheten ved Mjøsa.
- Etablere boligtilbud som dekker innbyggernes behov og med et prisnivå som gjør at boligmarkedet i Gjøvik blir attraktivt for tilflytting.
- Legge til rette for sentral lokalisering og utvikling av offentlige funksjoner, handel og service.
- Styrke og profilere Gjøvik sin posisjon som utdanningssteder og herunder å arbeide for å utvikle Campus Gjøvik og samarbeidende bedrifter til et anerkjent universitetscampus og senter for nyskaping.
- Utvikle service-, opplevelses- og aktivitetstilbud som trekker folk til byen og skaper mer "liv".
- Utvikle og profilere Gjøvik by som et kultursenter med regionale funksjoner og tilbud, med særlig vekt på videre Gjøvik som musikkregion.
- Bygge ut byens kollektivtransporttilbud og legge til rette for syklist og fotgjengere.
- Prioritere og realisere sentrumstiltak gjennom forpliktende og organisert samarbeid mellom private næringsinteresser, kommunen og andre offentlige myndigheter.

Kommunal oppfølging

1. Utvikle Gjøvik som regionsenter og gjennomføre tiltak som kan gjøre Gjøvik kjent og attraktivt for befolkning og næringsliv i hovedstadsområdet.
2. Bidra til regulering og tilrettelegging for en boligutbygging, samt sosial boligutvikling i kommunens regi, som dekker behov og som gjør at byen og kommunen får et attraktivt boligmarked med mulig tilflytting fra andre steder i Norge.
3. Videreutvikle regionsamarbeidet mellom kommunene i Gjøvikregionen, med næringsrådet, de regionale stats- og fylkesmyndigheter og byens gårdeiere, eiendomsutviklere og næringsaktører - for stimulere aktivitet og imøtekomme innbyggernes og næringslivets behov.
4. Ta i bruk de virkemidler som kommunen rår over for å påvirke bruk og utvikling av eiendommer i samsvar med ønsket by- og sentrumsutvikling, med samordning av areal- og transportplanlegging. Spesielt gjelder dette å tillate boliger som bygges tettere og høyere enn hva som har vært normalt for Gjøvik.
5. Prioritere gjennomføring av tiltak som utvikler byens kvaliteter og sikrer tilgjengelighet til sentrum, med styrking av sykkel, i tråd med føringene fra Sykkelbyprosjektet, og kollektivtransport som reisemiddel framfor privatbil.
6. Etablere en parkeringspolitikk som sikrer et tilgjengelig og levende sentrum, som stimulerer til etableringer og utbygging, men som reduserer biltrafikken gjennom sentrumsgatene.
7. Kommunen kan stille krav til avfallshåndtering gjennom areal og transportplaner som ivaretar miljø, estetikk og effektiv arealbruk.

KOMMUNIKASJONER - SAMFERDSEL

Mål og strategier

Gjøvik skal ha lavere reisetid til Oslo, Hamar og Lillehammer innen 2020 !

Kjennetegn på måloppnåelse er at reisetiden blir lavere for både veg og bane. Reisetiden til Oslo med tog bør være maksimalt 1 time 30 minutter. Næringslivet må få raskere tilgang til sine markeder, både i hovedstadsområdet og videre internasjonalt. Kortere reisetid skal gjøre at flere velger å bosette seg i Gjøvikregionen - og eventuelt pendle til jobb i hovedstadsområdet. Ny Mjøsbru og utbygging av E6 skal gi raskere reisetid til Gjøvik fra Lillehammer og Hamar.

Strategier for målrettet utvikling av kommunikasjoner og samferdsel:

- Bruke allianser for sterk og målrettet påvirkning av de nasjonale samferdselsprioriteringer.
- Gjennomføre firefelt utbygging av riksveg 4 som satsning i Nasjonal Transportplan.
- Investere i E6-utbygging og Mjøsbru for å binde Gjøvik, Hamar og Lillehammer tettere sammen.
- Bygge ut busstilbudet slik at flere kan velge å reise kollektivt, regionalt og i byområdet.
- Arbeide for at det investeres i utbedringer og vedlikehold for å øke hastigheten på Gjøvikbanen.
- Få Gjøvikbanen inn som en del av InterCityopplegget rundt hovedstadsområdet.

- Arbeide for at Gjøvikbanen knyttes sammen med Dovrebanen.
- Arbeide for at Gjøvik og Oppland betjenes av framtidig høyhastighetsbane Oslo-Trondheim.

Kommunal oppfølging

1. Støtte opp under Innlandets felles prioriterte utbyggingsstrategi - riksvegene 2, 4, 6, 16.
2. Prioritere oppfølging av prosesser og tiltak som sikrer utbygging av E6, firefelt rv 4 og fv 33.
3. Arbeide for utbygging av det interne kommunale og det felles regionale transporttilbudet.
4. Gjennom veg- og trafikkreguleringstiltak legge til rette for sykkel og økt kollektivtrafikk i sentrum.
5. Videreutvikle og følge opp regionalt arbeid for investeringer og utbedringer på Gjøvikbanen.
6. Arbeide for sammenknytning av Gjøvikbanen med Dovrebanen, med integrering av Gjøvikbanen som del av InterCity systemet rundt Oslo.

NÆRINGSUTVIKLING OG INNOVASJON

Mål og strategier

Gjøvik skal ha et attraktivt, kompetent og innovativt næringsliv !

Kjennetegn på at Gjøvik lykkes vil være at lønnsomheten i regionens industri og næringsliv er god, at tilgangen av kvalifisert arbeidskraft dekker næringslivets behov og at det er en netto økning av antall arbeidsplasser i regionen fra år til år.

Strategier for målrettet næringsutvikling og innovasjon:

- Bruke ressurser der det er det største arbeidsplasspotensial.
- Etablere arenaer og nettverk for styrke kontakt og samarbeid i regionens næringsliv.
- Rekruttere kompetansen næringslivet etterspør og heve kompetansen på de som allerede bor her.
- Tilrettelegge for entreprenørskap og økt samhandling mellom næringslivet og FoU-miljøer.
- Drive aktiv etablerings- og virkemiddelveiledning gjennom næringsrådet for Gjøvikregionen.
- Utnytte hele produksjonsgrunnlaget innenfor landbruket til størst mulig verdiskaping i lokalsamfunnet.
- Arbeide aktivt for at reiseliv/turisme får økt oppmerksomhet og sterkere fokus.
- Videreutvikle forutsetninger og spisskompetanse innen industri, høyteknologiske bedrifter og landbruksbasert virksomhet, herunder innenfor materialteknologi og bioenergi.
- Styrke regionens spisskompetanse innen IKT-sikkerhet, medieteknologi og helse.
- Bidra til bedriftsetableringer som gjør at regionen beholder eller henter flere kvalifiserte ansatte.
- Styrke Campus Gjøvik som teknologisk forsknings-, utdannings- og utviklingsmotor i Innlandet.
- Være pådrivere for etablering av innlandsuniversitetet, med forskning og attraktive studier.

Kommunal oppfølging

1. Styrke kommunens eget engasjement og samhandling med det lokale og regionale arbeidet for næringsutvikling.
2. Ha et aktivt næringsråd som verktøy for tiltaksrettet kontakt med næringsliv, bedrifter, organisasjoner, utdanningsinstitusjoner og offentlige myndigheter.
3. Følge opp landbruksmeldinga for Gjøvik kommune ved å etablere stimuleringsstiltak for landbruket og bruke landbrukskontoret i kommunen aktivt som førstelinjetjeneste for Innovasjon Norge på landbruksområdet.
4. Følge opp arbeidet med kunnskapsutvikling og innovasjon i tråd med de føringer som er lagt i den strategiske planen for Gjøvikregionen, herunder støtte opp om NCE-satsingen.
5. Delta i alliansebygging og lobbyvirksomhet for å trekke kompetansearbeidsplasser til Gjøvik, herunder utvikle en strategi for hvordan trekke flere offentlige arbeidsplasser til Gjøvik..
6. Prioritere næringsutvikling i aksen Gjøvik-Raufoss, med tilrettelegging av nye tomteområder.

7. Utvikle en kommunal strategi for fornying eller omgjøring av eldre industri- og næringsområder.
8. Ha et høgt servicenivå og kort saksbehandlingstid ved henvendelser rundt næringsetableringer.
9. Bidra til tydelig markedsføring av Gjøvik og regionen som etableringssted for næringsvirksomhet, med aktiv profilering av tilgjengelige næringsarealer og ledige lokaler.
10. Bruke Industribygg AS som utviklings- og tilretteleggingsverktøy i tilrettelegging for videre utvikling av Campus Gjøvik.
11. Etablere en målrettet studentpolitikk for å gjøre Gjøvik mer attraktiv som studiested og som sted for etablering etter endt studie, med bl.a. bolig-, helse-, kultur-, idrett- og fritidstilbud.
12. Støtte HiGs videre faglige utvikling og med deltakelse og oppfølging av samarbeidsrelasjoner i arbeidet for å oppnå status som universitetscampus.
13. Gjennom arbeidet med stedsutvikling å styrke sentrum i Snertingdal og Biri for å lage grobunn for handelsnæring og skape arenaer for kulturell aktivitet.

SAMFUNNSKVALITETER I KOMMUNEN:

FOLKEHELSE I GJØVIK

Mål og strategier

Gjøvik skal fremme folkehelse og utjevne sosiale helseforskjeller !

Dette innebærer at helsefremmende og forebyggende arbeid må tydeliggjøres som et prioritert satsingsområde i lokalsamfunnet og kommunen - og det skal legges til rette for samarbeid. Effekten av arbeidet skal kjennetegnes ved en positiv utvikling av de sentrale folkehelseindikatorne.

Strategier for målrettet utvikling innenfor plantemaet folkehelse:

- Stille krav og tilrettelegge for befolkningens helse - med den enkeltes ansvar for egenomsorg og det offentliges ansvar for helseopplysning og ulike velferdstilbud.
- Utarbeide oversikt over befolkningens helse og påvirkningsfaktorer, og identifisere utfordringer som krever innsats.
- Utvikle møteplasser og fora for å fremme samhandling på tvers av sektorer og nivåer.
- Redusere ulykkesrisiko, helseskadelig støy, luftforurensing, stråling og smittespredning gjennom bl.a. interkommunalt samarbeid mellom planmyndigheter og Gjøvikregionen helse og miljøtilsyn.

Kommunal oppfølging

1. Utarbeide et langsiktig og kunnskapsbasert folkehelsearbeid.
2. Sikre at alle tjenesteområder tar hensyn til folkehelseperspektivet i all virksomhet - og gjennomfører helsefremmende tiltak, i samarbeid med organisasjoner og frivillige ressurser.
3. Støtte og bidra til at enkeltpersoner og grupper av befolkningen selv tar ansvar for egen helse, med formidling av kunnskap for å skape bevissthet og engasjement rundt temaet.
4. Følge opp barn de første leveår, med tilbud om vaksiner, individuell rådgiving og grupperettet helseopplysning tilpasset de ulike aldersgruppene.
5. Gi barn og unge i barnehager og skoler gode kostholdsvaner, mulighet for friluftsliv, fysisk aktivitet og svømmeopplæring - og samt gi oppmerksomhet rundt psykisk helse hos elevene.
6. Legge til rette for fysisk aktivitet og stimulere til bruk av tur- og rekreasjonsområder, gjennom informasjonsskiltning og informasjonstiltak rundt de muligheter som finnes.
7. Legge til rette og tilby kulturtilbud av betydning for befolkningens trivsel, herunder samarbeide med og støtte tilbud i regi av frivillige lag og foreninger.
8. Sikre at folkehelseperspektivet blir vektlagt ved utforming av lokalsamfunnet. Gjennom tilrettelegging av infrastruktur og arealbruk med utnyttning av erfaringer fra barnetråkkregistrering og sykkelbysatsing, begrenning av negative påvirkningsfaktorer som bl.a. støy, stråling og luftforurensing.
9. Aktiv bruk av reguleringsbestemmelser, kommunale veiledere og informasjon for universell utforming av boliger og omgivelser.

KULTUR OG FRIVILLIGHET

Mål og strategier

Gjøvik skal stimulere til engasjement og frivillighet i samfunnslivet !

Et kjennetegn på at samfunnet og kommunen lykkes på dette området er at det utvikles arenaer hvor utfordringer, behov og tiltak vurderes sammen – og at enkeltpersoner og de ulike samfunnsaktørene går sammen om å gjennomføre tiltak og ta ansvar for felles oppgaver.

Strategier for målrettet utvikling av kultur og frivillighet i Gjøvik

- Legge til rette for og åpne for inkludering og deltakelse i aktiviteter og samfunnsliv.
- Forene generasjoner i felles aktiviteter og utfordre ungdommen til mer frivillig arbeid.
- Ta i bruk og videreutvikle Frivilligsentralen som møteplass og arena for kontakt og samhandling for rundt frivillig innsats i lokalsamfunnet.

Kommunal oppfølging

1. Støtte initiativ og virksomhet som stimulerer frivillig arbeid i sin alminnelighet, spesielt arbeidet innenfor organisasjonsliv og kulturområdet, med musikk og idrett.
2. Lage en frivillighetspolitikk for Gjøvik med oversikt over frivillig sektor og strategier for samarbeid med aktørene innenfor frivillig sektoren, herunder få fram betydningen av frivillig innsats som prioriteringsgrunnlag i valget mellom forebyggende tiltak og kommunal tjenesteyting.
3. Synliggjøre betydningen av frivillig innsats i lokalsamfunnet – innenfor kultur, idrett, lag og foreninger, samt som bidrag i utvikling av de kommunale tjenestene.
4. Utvikle rammebetingelsene rundt frivillig arbeid og aktivitet slik at flere benytter seg av de tilbud, muligheter og møteplasser som finnes, herunder å se på de muligheter som nasjonale og regionale satsinger gir for lokalt kulturliv.
5. Stimulere utvikling av nye og attraktive tilbud for uorganisert ungdom, med støtteordninger, veiledning og åpning for bruk av bygg og anlegg.
6. Bruke kulturliv, frivillighet og dugnadsånd i profilering av kommunen for tilflytting og som virkemiddel for integrering av innflyttere og enkeltpersoner i fellesskapet.

INTERNASJONALISERING OG INKLUDERING

Mål og strategier

Gjøvik skal være et inkluderende og flerkulturelt samfunn !

Kjennetegn på måloppnåelse er at arbeidsinnvandrere, studenter og flyktninger blir integrert i lokalsamfunnet. Med tilrettelegging av tjenestetilbud, etablering av sosialt nettverk og tilbud om jobbmuligheter. Gjøvik er et samfunn hvor alle har de samme rettigheter, plikter og muligheter. Gjøviksamfunnet bør kjennetegnes av innsikt og engasjement i internasjonale spørsmål og hendelser.

Strategier for målrettet utvikling innenfor internasjonalisering og inkludering:

- Hjelp arbeidsinnvandrere og flyktninger så de blir selvhjulpne og finner seg til rette.
- Gi tidlig og god språkopplæring til minoritetsspråklige, både barn og voksne.
- Sørg for at alle innvandrere og flyktninger får boligtilbud, jobb og samfunnskunnskap.
- Etablere ordninger rundt utenlandske studenter slik at de trives og integreres i Gjøviksamfunnet.
- Utnytte de muligheter og det potensial for rekruttering av høgt faglig kvalifisert personell som følger av HiG og den regionale industriens sin internasjonalt sterke posisjon.
- Skape interesse for internasjonale spørsmål og delta i utviklingsprosjekter rundt om i verden.

Kommunal oppfølging

1. Gi aktuell og forståelig informasjon om samfunnet på ulike språk.
2. Øke vektleggingen av inkludering i de ulike deler av kommunal virksomhet og gjennom kommunens kontakt med det lokale nærings- og organisasjonsliv.

3. Videreutvikle tjenester, opplæringstilbud og integreringsvirksomhet for flyktninger.
4. Gi nødvendig opplæring av personalet som arbeider med flyktninger og innvandrere.
5. Stimulere og støtte organisasjoner, bedrifter og det offentlige til å bidra til godt inkluderingsarbeid i lokalmiljøene.
6. Formidle kulturforståelse og kunnskap om flyktninger og innvandrere ut i Gjøviksamfunnet.
7. Følge opp internasjonalt arbeid - gjennom vennskapsbyer, partnerskapsprosjekter og bistand.

KLIMA, ENERGI og MILJØ

Mål og strategier

Gjøvik skal være en ledende miljø- og klimakommune i Norge !

Kjennetegn på måloppnåelse er at Gjøvik skal redusere energiforbruket og utslipp av klimagasser. Varmeenergien skal i størst mulig grad produseres av lokale ressurser i lokale anlegg. Endringene bør relativt sett være av de største i Norge. Gjennom oppfølging av byutviklingsstrategiene bør transportarbeidet knyttet til bilbruk i byen kunne reduseres og betydningen av gang- og sykkeltransport økes.

Strategier for målrettet utvikling innenfor området klima, energi og miljø:

- Redusere lokal miljøforurensing, herunder velge energikilder som bidrar til at CO₂-utslipp reduseres nasjonalt. Redusere totale klimautslipp i tråd med nasjonale føringer.
- Legge noe mindre vekt på stasjonær energi og mer vekt på mobilt energiforbruk gjennom målrettet arealpolitikk med valg av transportløsninger.
- Redusere behov for elektrisk kraft og oljebasert forbrenning til oppvarming gjennom bruk av bioenergi fra lokale anlegg og i fjernvarmeanlegg i sentrum.
- Påvirke innbyggere til miljøvennlig atferd gjennom holdningsarbeid og oppbygging av kunnskap.
- Stimulere til miljøriktige valg ved å tilrettelegge for kollektivtransport, sykkel og gående.
- Bidra til økt kunnskap og miljøriktige handlinger gjennom målrettet saksbehandling og informasjon om ressurser og energibruk.

Kommunal oppfølging

1. Ta initiativ, ledelse og ansvar i lokalt og regionalt arbeid med miljø- og klimatiltak.
2. Revidere kommunens energi- og klimaplan.
3. Legge til rette for en arealbruk som reduserer energiforbruk og utslipp av klimagasser, med bl.a. samordnede areal- og transporttiltak i tråd med strategiene for byutvikling.
4. Ta miljø- og klimahensyn i all planlegging, utbygging, renovering og saksbehandling.
5. Utarbeide og vedlikeholde et eget klima- og miljøregnskap for Gjøvik kommune.
6. Gjennom beredskapsarbeid peke på nødvendige klimatilpasninger som følge av mer ekstremvær.
7. Bruke miljøfyrtårnsertifiseringer som verktøy for miljøtiltak og økt miljøbevissthet i kommunale virksomheter og i næringslivet.

GJØVIK UNIVERSELT UTFORMET

Mål og strategier

Gjøvik skal være universelt utformet og tilgjengelig for alle !

Dette innebærer at man vil legge stor vekt på å forme de fysiske omgivelsene slik at flest mulig kan delta i de ulike samfunnsaktiviteter. Dette for å kunne leve et fullverdig liv lengst mulig - uten at det er nødvendig å sette inn spesielle tiltak.

Strategier for målrettet utvikling innenfor området universell utforming:

- Bygge opp, formidle og bruke kompetanse om universell utforming hos planleggere, byggenæring, forvaltning og brukerorganisasjoner, for å sikre dialog på riktig tidspunkt, forutsigbarhet og gode løsninger.
- Sikre universell utforming i utbyggingsprosjekter og fysiske tiltak i lokalsamfunnet, med tidlig involvering av brukere.
- Benytte kollektivtransportmidler som er tilgjengelige for orienterings- og bevegelseshemmede.
- Tilrettelegge arenaene for idretts- og kulturopplevelser for bevegelses-, orienterings-, syns- og hørselshemmede, inkludert lokaler - og toaletter i tilknytning til disse.

Kommunal oppfølging

1. Bidra til at enkeltpersoner og grupper av befolkningen får grunnleggende forståelse av betydningen av å tilrettelegge omgivelsene slik at alle har mulighet for å delta.
2. Spille sammen med HiG sin posisjon som nasjonalt kompetansesenter for universell utforming.
3. Skaffe ytterligere erfaringer om riktig universell utforming og gode prosesser gjennom å bruke uavhengig kontroll i ulike faser av byggeprosessen i utvalgte byggeprosjekter.
4. Tilby tilpassede kurs og opplæring for viktige fagmiljøer og utvalg i kommunen om hvordan de kan bidra til universell utforming gjennom sitt arbeid og utøving av sin rolle.
5. Ta hensyn til svaksynte, blinde, hørselshemmede og personer med funksjonshemninger i alle publikumsorienterte informasjons- og kommunikasjonsløsninger.
6. Sikre at arealplanleggingen ivaretar kravene til utforming av et tilgjengelig samfunn - gjennom aktiv bruk av reguleringsbestemmelser og kommunale veiledning og informasjon rundt utforming av bygninger og utearealer.

SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP

Mål og strategier

Gjøviksamfunnet skal være sikkert og ha beredskap for krisehåndtering !

Strategier for målrettet utvikling av samfunnssikkerhet og beredskap:

- Gjennomføre og vedlikeholde en systematisk kartlegging og vurdering av samfunnets og bedrifters risiko og sårbarhet i forhold til uønskede hendelser.
- Utveksle kunnskap og erfaringer slik at de ulike samfunnsaktørene gjensidig kan styrke hverandre når det gjelder forebygging eller beredskapsarbeid.
- Samarbeide om gjennomføring av tiltak som reduserer samfunnets risiko- og sårbarhet.
- Bedre og bygge ut mobildekningen i alle deler av kommunen.
- Avklare hva de ulike beredskapsaktører har for ansvar og rolle er i forbindelse med beredskap, utvikling av samfunnssikkerhet og håndtering av krisesituasjoner.
- Sørge for nødvendig kompetanse om beredskap og samfunnssikkerhet hos samfunnsaktørene, herunder utnytte kompetansen rundt informasjonssikkerhet på HiG.

Kommunal oppfølging

1. Sørge for kommunens organisasjon har tilstrekkelig kompetanse, ressurser og beredskap i forhold til hendelser som kan skje innenfor de ulike virksomheter som drives.
2. Oppdatere risiko- og sårbarhetsanalyser for Gjøviksamfunnet - med utarbeiding av beredskapsplaner og gjennomføring de beredskapstiltak som analyse og planverk tilsier bør foretas.
3. Ivareta samfunnssikkerhet gjennom avklaring av hensynssoner og oppfølging av bestemmelser rundt arealbruk og utbyggingstiltak i kommunen
4. Samarbeide med HiG om tema og satsinger innenfor området informasjonssikkerhet, herunder støtte opp under Gjøvik som nasjonalt senter for informasjonssikkerhet.
5. Videreutvikle opplæring og bruk av digitale verktøy og informasjonsløsninger som støtte ved krisehåndtering.

6. Gjennomføre jevnlig øvelser for å trene på håndtering av kriser og for videreutvikling av kommunale beredskapsplaner - og virksomhetens krisehåndteringsevne.
7. Innarbeide beredskapshensyn i planleggingen, - ved arealbruksvurderinger og utbyggingstiltak.
8. Utvikle et bredere regionalt samarbeid rundt utvikling av samfunnsikkerhet og beredskap, med praktisk samarbeid over kommunegrensene.